
A vlah (bel)kérdés

2012. 2. 29.

Nemcsak Belgrádot, hanem az Európai Uniót és Németország bátorító – vagyis inkább örömhírt sugalló – üzenetét tolmácsolni érkezett Guido Westerwelle is meglepte minap Románia üzenete, hogy csak abban az esetben támogatja Szerbia tagjelölti státusának odaítélését, ha az ország rendezi a vlah és román kisebbség helyzetét. Az ultimátum nemcsak azért volt meglepő, mert az a német külügyminiszter megérkezése előtt pár perccel érkezett és a szerb kormány épp ekkor adott zöld utat egy új román nagykövetség megnyitásához Zaječarban, ahol egyébként a legtöbb vlah él, hanem azért is, mert a vlah és a román kisebbségnek is nemzeti tanácsa van Szerbiában. E feltétel már csak azért is váratlan intermezzónak számított az integrációs tárgyalások során, mert Bukarest novemberben kijelentette, hogy Románia feltétel nélkül támogatja Szerbia tagjelölti státusát. Csakhogy azóta Romániában kormányváltás és -váltás történt, így újra felmelegítették az egyébként hosszú évtizedes problémát.

A bukaresti távirat után a belgrádi sajtó arról kezdett el cikkezni, hogy a vlahok miatt elúszhat a tagjelöltség, valamint, hogy Románia követelése nem más, mint, hogy a szerbiai vlahokat tekintse románoknak, miközben az Erdély FM portálja szerint Románia azt szeretné, hogy érvényesüljenek a szerbiai vlahok anyanyelvi jogai, s megjegyzi, hogy a vlahok jelentősebb etnikai kisebbséget alkotnak Romániában, Dobruzdseaban körülbelül 50 ezren élnek.

Radiša Dragojević, a Vlah Nemzeti Tanács elnöke ugyanakkor arról biztosította lapunkat, hogy nem történik jogtiprás a vlah nemzeti közösséggel kapcsolatban.

– Románia vádja alaptalan. A Vlah Nemzeti Tanács (VNT) nevében senki sem kereste fel a román szerveket, hogy jogtiprás történne és senki sem támaszthat a nevünkben feltételeket, ultimátumokat, mint azt Románia tette Szerbiával. Szerbiában két közelálló nemzeti közösség van, a vlah és a román. Mindkét nemzeti közösségnek saját nemzeti tanácsa van, de míg a román nemzeti közösség Romániát tekinti anyaországának, addig mi vlahok Szerbiát tekintjük anyaországunknak. Ezért Romániának nem áll jogában, hogy a nevünkben bárkitől valamit is kérhessen – hangsúlyozta a VNT elnöke.

Mint megjegyezte, a Vlah Nemzeti Tanács szerint nem történt jogtiprás nemzeti közösségükkel szemben. Szavai szerint bár vannak olyan nyílt kérdések, amelyek jelenleg a közösségen belül megvitatás tárgyát képezik, ilyen például a vlah hivatalos nyelv és írásmód kérdése, de ez közösségen belüli probléma és senki sem erőltette rájuk. A VNT például a minap alkotta meg a vlah ábécét, amely egy hónapon keresztül szabadon megtekinthető a nemzeti tanács weboldalán, hogy ezt követően közvitára bocsáthassák, valamint készüléféleben van egy vlah értelmező szótár is.

– Azok, akik Romániában panaszkodnak, tagjai voltak az előző összetételű nemzeti tanácsnak, és a mandátumuk alatt semmit sem tettek ez ügyben. A mi anyanyelvünk a vlah és aki románnak akarta vallani magát a népszámláláson, az szabadon megtehetette. A 2002-es népszámlálás szerint Szerbiában 40 054 polgár vallotta magát vlahnak és a tavalyi népszámlálás nem hivatalos adatai szerint ma 50 százalékkal többen vallják magukat vlahnak, vagyis megközelítőleg 64 ezer szerbiai polgár. Míg a vlahok többsége Kelet-Szerbiában él, a románok legnagyobb része Vajdaságban,

Bánátban – magyarázta Dragojević.

Véleménye szerint az a román ösztönzés, hogy Szerbia törölje el a vlah nemzetiséget mint kisebbségi kategóriát és helyette románként tekintsenek közösségükre, elképzelhetetlen, hiszen Szerbiában senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy ne vallja meg nemzetiségét, vagy másnak vallja magát. Végezetül hozzátette, a román kormánnyal nincsenek kapcsolatban, csupán a szerbiai Román Nemzeti Tanáccsal és a határ menti román településekkel tartanak fent sport- és kulturális kapcsolatokat.

Varga László, a Szerbiai Képviselőház Európai Integrációs Bizottságának elnöke szerint a probléma okát ott kell keresni, hogy a vlah nemzeti közösség eredetével kapcsolatban Szerbiában két elmélet létezik, az egyik szerint a vlahok részben asszimilálódott románok, míg a másik szerint a vlahok egy autentikus kisebbség.

Fremond Árpád, a VMSZ parlamenti képviselője egyébként részt vett február 23-án a Szerbiai Képviselőház román-szerb baráti tagozatának romániai ülésén, amelyen a meghívottak között szerepeltek a vlahok képviselői is. Szavai szerint a probléma gyökere az, hogy a szerbiai vlahok – akik egyébként a pravoszlávoknak vallják magukat és javarészt szerb nyelvű iskolákba jártak – kétharmad része szerint az anyanyelvük vlah, míg az egyharmad része a románra tekinti anyanyelvének.

- Volt aki azt mondta, hogy nem érti nyolcvan százalékát annak, amit egy román mond, más szerint pedig megértik egymást, csak más tájszólásban beszélnek – mondta Fremond, majd hozzátette, a jelek szerint mindkét oldal azért küzd, hogy saját nyelvű sajtója, oktatása és hivatali nyelve legyen.

Ezt a megközelítést igazolja Traian Băsescu román államfő az erdélyi Krónika napilapban november 2-án megjelent nyilatkozata, miszerint azt próbálják meg elmagyarázni, hogy azon vlahoknak, akik román vlahnak tartják magukat, jogukban áll anyanyelvükön tanulni, joguk van a saját ortodox egyházhoz, amely a Román Ortodox Egyház része, valamint a sajtóhoz, azok esetében pedig, akik nem tartják magukat román vlahnak, nincs mit tenniük. Ugyanakkor megróttá a szerbiai román közösséget, amiért egyes csoportjaik vezetői között ellentétek feszülnek, ez ugyanis megnehezíti Bukarest számára a problémáik megoldását.